

Obseg nekdanje celjske grofije.

Priobčil Davorin Trstenjak.

Celjski grofi so se s prva imenovali: Liberi de Sunech, od grada Žunjek v savinski dolini.

Meni je prvi znan: Gebhardus de Sunech, ki je bil priča pri pismu, po katerem je oglejski patrijarh Udalrik II. leta 1173. daroval Zajcklostru nekoliko polja in vinogradov (glej: Codex diplom. epist. Bern. Pez, Pars. II. pag. 32. 33.) Dr. Tangl se je trudil dokazati, da je ta Gebhard de Sunech sin „marchionis de Soune: Starchandi“, vendar mene in mnogo drugih ni prepričal.

Gebhardus de Seunec II. je podpisal kot priča leta 1209. ustanovno pismo Jurjevega kloštra v Mariboru. Jurkloster je najpreje ustanovil Henrik I., škof krški, štajarski vojvoda Liupold pa ustanovno pismo ponovil in potrdil.

Ta Gebhard je tudi podpisan za pričo v pismu, po katerem vojvoda Leopold dá nekatere predpravice mostu po njem čez Savo pri cerkvi sv. Egidija postavljenem leta 1227.

Leta 1263. se imenuje Saphia, vdova Richera de Sunegk; bila je sestra Henrika rogačkega (de Rohats), in je ustanovila kloster dominčank v Studenicih v dravinjski dolini, vendar ta Richard de Sunegk ni bil posestnik Žunjeka, marveč grada Sunegk v junjski dolini.

Gebhard III., dominus de Seunek, je poklonil leta 1276. Henriku Jamskemu (de Antro, Luegg) tri kmetije v Cerknici in v Loki.

Ulricus de Saunegg se hvali pri Otokaru z Horneka, da je mnogo storil za pokončevanje škodljivih metuljev in kobilic.

„Fridericum liberum de Sewenegh“*) je cesar Ludvik leta 1341. povzdignol v grofovski stan, a dozdeva se, da se cesarja Ludovika diplom ni spoznal za veljavnega, ker je cesar Karol IV. leta 1372. Hermana in Vilhelma „von Sanecke“ z nova pogrofil z naslovom: Grafen von Cilli. Karolov diplom tudi popisuje obseg celjske grofije, priobčim dotične vrstice v izvoru: „anzuheben an den benannten Schlosse Senecg, davon sie vor freyen sind gewesen, und von dannen an Einer seiten auf uns zu einen andern Schlosse, gehaissen Obernburg, von denselben Schlosse wider zu thall zu Einem Hauss vnd Schloss Schönstain geheissen, und fürbasser ab biss zu dem Seluck vnter Hochenegck in dem Herzogthum zu Steyer, und gehet bis zu einem Dorff geheissen Gaberch.¹⁾ daselbenhin sind auch die Gemerkh der Gebiet, die genant ist Robatsch,²⁾ und von denselben gemerkhen an des andern seiten wiederauf zu der benannten grafenschaft Cilli, und zu einem Sloss, genant Osterwitz, und grot wieder zu dem vorgenanten Schloss Senecg, die nach der Leng haben zehen Meil, und habent sich an dieselben Herscheft nach der breite, und gebite, das dem Dorff, das gehaissen ist Grublitz, das da stosset an das Gemerk Landsperg³⁾ in dem Bistum zu Gurkg,⁴⁾ und gehen bis zu dem Dorff, das gehaissen ist Sabiach bei Faistritz⁵⁾ in dem Herzogthumb

*) Tako se je popačilo prvotno ime Žunjek po pravem: Žolnjek, kraj, kjer so se žolne rade zdrževale, pri meri v isti okolici poznamenovanja krajev po tičih: Vransko, Orlja ves itd.

¹⁾ Gabernik pri Polčanah.

²⁾ Rogatec.

³⁾ Podčetrtek.

⁴⁾ Podčetrtek je bil takrat lastnina krških škofov.

⁵⁾ Slovenja Bistrica.

Steyer, das sich zeicht an einen Enden auf vier Meil, und an etlichen andern Enden auf drei Meile.“ (Ex tabularia aulae Graecensis descripsit Puschius).

Politične-poučne stvari.

Nekaj o nihilizmu.

Veliko naših častitih bralcev menda je, ki še ne vedó prav, kaj pomeni beseda „nihilizem“, katera se zadnji čas tolikokrat bere po vseh časnikih, posebno po groznem atentatu na cara ruskega v Petrogradu. Naj toraj tu nekoliko pojasnimo to novo, pred kratkim še neznano strašno besedo.

Gotovo ni nihče te besede razložil bolje, kakor ruski pisatelj Turgenjev, ki je sicer liberallec prve vrste, a ne podel in domišljiv, kakor so drugi liberalci le prepogosto. Zgubivši vero svojih pradedov iskal je kaj družega, pa našel ni nič ko hudoben in samopriden svet. Dosti je, da je študiral v Berolinu, kjer je bilo dolgo časa prvo ognjišče in šola višega modroslovnega liberalizma.

Kako pa razlaga Turgenjev besedo „nihilist“ v enem svojih romanov! Vzemimo iz enega teh („Väter und Söhne“) pogovor med očetom in sinom.

„Kaj pa je prav za prav Bazarov?“ — praša oče.

„Nihilist je“ — odgovori sin.

„Kaj je?“ — praša oče.

„Nihilist“ — ponavlja Arkad (sin).

„Nihilist?“ — poprašuje Kersanov. „Ta beseda mora prihajati od latinske „nihil“, to se pravi: nič, in pomeni človeka, ki... nič ne veruje, nič ne pripoznava.“*)

„To je človek, ki devlje vsako reč na rešeto, jo gleda od najslabše strani“ — odgovori Arkad.

„Ni mar to eno in isto?“ — praša stric.

„Ne, nikakor ne! Nihilist je človek, ki se nikomur, nobeni oblasti ne vklanja, ki ne sprejme nobenega načela, bodi si še tako veljavno, če ga ni prej nadrobno pregledal in poskusil.“

„Take ljudi smo svoje dni imenovali „Hegeljance“, zdaj so pa nihilisti!“ —

Po tem iz Turgenjevega romana vzetem pogovoru bo vsakemu lahko jasno, kaj je nihilizem, kaj so nihilisti in kaj njihove namere.

V Evropi so vlade, ki so se popolnem vdale liberalizmu, zdaj pa hočejo braniti se nihilizma! Saj „nihilizem“ ni nič družega, kakor na rusko zemljo presajeni splošni evropski liberalizem, le s tem razločkom, da je tam začel uže poganjati svoj krvavi cvet, drugje ga pa še le bo. Ne dajmo pa se motiti po tem, če liberalci družih evropskih dežel sodijo „nihilizem“ kot pošast, kugo itd. To so le besede, s katerimi sebe pred svetom v lepši svit postavljajo. S tem pač ne bodi rečeno, da tudi naši liberalci uže tako delajo kakor ruski „nihilisti“, pač pa se, dokler so imeli moč, tudi bomb in umorov niso vstrašili; razen tega pa od političnega razgrajalca in huj-skača pelje ravna pot do političnega hudodelnika in morilca, in ta pot še ni in ni bila nikdar prestrižena; saj od hudobnih besedi do hudobnih dejanj ni daleč nikjer.

„Prej so bili „Hegeljanci“ (to je, učenci in častilci nemškega filozofa Hegelna ali družih nevernih modrijanov), zdaj so (v Rusiji) nihilisti!“ S tem je vse pojasneno. V Rusiji se taki ljudje imenujejo nihilisti,

*) Po slovenski bi se nihilist imenoval „ničevce“.

drugje pa drugače (na pr. liberalci, brezverci, komunisti, socijalisti); namere vseh pa so iste, namreč: prekucniti in na glavo postaviti vse, kar so si narodi in države ustanovile za svoj obstanek, za javni red in javno varnost. Učenost svojo zajemajo iz plitvih modroslovskih knjig, katere so jim ves evangelij.

Tu le še en dokaz, da sta „nihilizem“ in „liberalizem“ le dve besedi, pa eden pojem, le dva telesa, pa ena duša. Znano je, da je duša sedanjega liberalizma judovstvo; zdaj pa pride nekdo, ki Rusijo najbolje pozna, namreč Wallace, in razkrije kar s suho besedo, da so tudi pri „nihilistih“ glavni kolovodje — judje. In to potrdijo ruske sodnije, ki zdaj preiskujejo zadnje krvave dogodbe in naklepe na življenje ruskega cara!

Po vsem tem je razvidno, da „nihilizem“ ruski nič drugega ni, kakor to, kar je brezverski „liberalizem“ pri nas in drugje po Evropi; to je dete judovsko, le da ima v Rusiji drugo ime.

Nova knjiga.

* „Zur Frage über die Gleichberechtigung der Slovenen“ — je naslov nove, uže unidan v našem listu omenjene knjižice, ne toliko na adresu Slovencev kot v poduk Nemcem pisane, da svet vidi, da narodno ravnopravnost imajo Slovenci bodi-si v šoli bodi-si v državnih pisarnah le na papirji. V 7 poglavjih razpravlja vse razmere Slovencev in to tako temeljito in objektivno, da se iz vsake vrste vidi, da pisatelj noče razburiti duhov naših nasprotnikov, ampak razjasniti jim, kaj imamo, kaj pa zahtevati imamo pravico. Jako dobra misel je ta, da pisatelj včasih, ko hoče frazam in zofismom naših političnih nasprotnikov hud udarec zastaviti, jih kar pobija z izjavami veljavnih pa poštenih Nemcev. Želeti je, da bi knjižica prišla v roke ne najbolj zagrizenim nemčurkim vragom, kajti ti se takih knjig bojé kakor h.... križa, ampak v roke takim, ki so le oslepljeni in zapeljani od unih in pravega ne vedó, ampak blebetajo za unimi laži in prevračajo resnico. Naj tedaj naši rodoljubi kolikor moči širijo to knjižico v tacih krogih, o katerih jim je znano, da so le bolj nevedni nego hudobni. Cena priporočila vredni knjižici je le 80 krajev. ter se dobiva v „národni tiskarni“ v Ljubljani.

Mnogovrstne novice.

* Cesarjevič Rudolf pride kmalu v Palestino (sveto deželo). Pripoveduje se, da ima seboj mnogo dragocenih darov, katere bode sam oddal v cerkvah v Jeruzalemu, Betlehemu in pa Nazaretu, kajti katoliška cerkev mesteca Nazareta je po cerkvi sv. groba v Jeruzalemu najimenitnejša cerkev vse Palestine.

Naši dopisi.

Iz Trsta. (Delavsko podporno društvo) vabi vse svoje ude v občni zbor, kateri bode v nedeljo 10. aprila ob 6. uri popoldne v „Rossettijevi dvorani“. Dnevni red: 1. Govor predsednika. 2. Sporočilo o računih za leto 1880. 3. Predruženje pravil. 4. Predlogi.

Iz slovenskega Štajarja. — „Slov. Gosp.“ v zadnjem svojem listu priporoča nov nemšk časnik, ki pod imenom „Südsteirische Post“ začne v sredo dne 6. aprila po 2krat na teden v Mariboru izhajati v založbi tiskarja g. Leona. List s podobami ozaljšan hoče mirno in nepristransko poročati o tem, kar se doma in po svetu godi, pa tudi ostro in dostojno zavračati vsako

versko, narodno ali prusačko ščuvanje. Narode v Avstriji je treba miriti in naklanjati k spravi na podlagi pravice, a ne vedno dražiti na korist cesarstvu nevarnim nakanam. Naročnina znaša s poštnino vred za mesec 60 kr., za četrt leta 1 gold. 70 kr., za pol leta 3 gold. 40 kr. in za celo leto 6 gold. 60 kr. Avstrijski domoljubi so povabljeni sedanjim razmeram to jako potrebno podjetje vsestranski podpirati!

S Koroškega 2. aprila. — Novega škofa še zmerom nimamo! „Slov. Gosp.“ se piše, da se obotavljajo više pastirsko breme prevzeti gg.: dvorni župnik Mayer, prošt Müller, opat Duda, a preč. kanonik Kosar je menda nemškim liberalcem preveč trn v peti. Nov kandidat je preč. gosp. Jan. Katschthaler, velečlenjeni profesor dogmatike na vseučilišču v Innsbuku in kanonik salcburški. Ta izvrstni gospod je bil uže večkrat namenjen za škofa. Se ve, na Koroškem bi mu trebalo slovenski učiti se; kolikor ga poznamo, je blazega srca in bo gotovo izvrsten pastir, tudi Slovencem pravičen! — Kako skromni smo vendar mi Slovenci! Res je sicer, da nam ni vselej pomagano, če tudi škof slovenski jezik zna, pa nima srca za domovino svojo slovensko. Tudi v Ljubljani je, če se prav spominjamo, pred škofom Wolfom bil škof Gruber, trd Nemec, al v zavesti svoje višje pastirske dolžnosti se je tako pridno slovenskega jezika učil, da je v kratkem času po nastopu škofijstva slovenski prav lepo pridigoval. — Deputacija domoljubov pod vodstvom g. Einspielerja se podá k cesarju, da se pritoži čez krivice, ki jih gledé narodne ravnopravnosti koroški Slovenci trpé.

Iz Ljubljane. — Z Dunaja nam je pretekli teden došlo mnogo važnih novic, katere so pa v narodnih krogih jako različne vtise naredile, zato od ene strani radostno, od druge pa nevoljno bile sprejete. O tem, da pl. Vesteneck mora zapustiti Litijo in je premeščen v Gradec začasno k deželni vladi, a ne kot samostojen načelnik, ampak na pomožno službovanje, in da na njegovo mesto pride gosp. Matija Gril, bivši komisar v Mariboru, in kakor slišimo, naroden mož, — o tem je le en glas zadovoljnosti, ki je tem večja, ker bode iz Litije kmalu celo gnjezdo „oknapobijalcev“ razkropljeno. — Druga novica o šolskih zadevah, namreč da Slovincem nemili nadzornik Zindler izgubi deželno nadzorstvo kranjskih srednjih šol, bila je tudi z enoglasno zadovoljnostjo sprejeta, ne tako soglasno pa novica, da je gosp. Smoleju izročeno nadzorstvo srednjih šol na Kranjskem. Eni napadajo (in „Slovenca“ vrednik posebno rodo) to imenovanje, drugi pa hvalijo. Mi pa mislimo, da pravo je dandanes to, ne prenaaglit se z obsodbo; dela novega nadzornika bodo kazala, kdo ima prav. Gosp. Smolej je dobro skušen školnik, tedaj iz tega ozira za nadzorstvo ves sposoben, in če je ministerstvu resna volja za ravnopravnost v šolah, bode tudi on vedel, kaj je dolžnost njegova, in to tem več, ker mu je po ministerskem odloku od 21. marca t. l. nadzorstvo srednjih šol kranjskih začasno izročeno. Začasno obdrži g. Smolej tudi še vodstvo ljublj. gimnazije. — Tretja novica z Dunaja pa nam je bil odgovor ministra pravosodja dr. Pražaka na interpelaciji naših poslancev zaradi rabe slovenskega jezika pri sodnijah. Tudi ta odgovor se kritikuje črno in belo. Memo tega, da je desnica v državnem zboru, tedaj da so naši poslanci ministrov odgovor sprejeli z „živahno pohvalo“, se deloma graja v tukajšnjih slovenskih časnikih. Mi tudi v tem obziru stojimo na strani naših poslancev, ki so bolj podučeni, kakor mi drugi „procul a Jove“, a konečne ugodne rešitve naših jezikovnih zadev pričakujemo tudi mi le od narod-